

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. II. 11. :: XXIII. évf. 5 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

... én kisérem hisz a horogkereszt-békében. — Táncol az arany. — Nagy Iró megette a kis Irót. — Akik ukuritásért lakást kapnak. — Amit a bundák nem tudnak eltakarni. — Hogy mennek ma férjhez... (cikksorozat). — A modern technika és a művészet szerepe az új épületformák kialakulásában. — A li újság Aradon, szerkesztő ur? ... — Timișoara-i magazin: 60.000 lei kaucióját siratja egy timișoara-i löpincér. — Egy éjszaka a timișoara-i rendőrgégen. — Ápró timișoara-i szenzációk — stb. stb.

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev Regina Maria.

DIANA

közönségpályázatának eredménye

A DIANA sósorszesz közönségpályázatára több mint 19.000 pályázat érkezett be. Ezek közül a zsüri egyhangulag 24 pályamunkát választott ki, amelyeket a 4 készpénz díjra és a 20 vigaszdíjra méltóknak talált.

A 24 díj a következő beküldők között kerül kiosztásra :

Gerhard Paul Braşov, Barbie Magda Timişoara, Edmund Holly Sibiu, Mircea Marcoi Alba Iulia, Brataşanu P. Alba Iulia. Adalbert Mag Timişoara, J. Böhm Cluj, Hanna Alexi Braşov, Lörincz Lorand Deva, Müller Erzsike Fratelia, Vécsey Nagy Dezső Aghireş, Teodor I. Zaharia Baduleasa (Teleorman), Josefina Oberth Mediaş, Vilhelm Lootz Sibiu, Hanna Fiertz Timişoara, Kathonay Tibor Cluj, Sz. Schwarz Margit Timişoara.

Fenti névsor a nyerteseket nem a díjazás sorrendjében tartalmazza, mert a zsüri tagjai zárt borítékokban Dr. Morariu közjegyzőnél, Timişoara helyezték letétbe a pályadíjak sorrendjére vonatkozó ítéletüket. Ugyanakkor az Erdélyrészi DIANA Forgalmi R. T. ugyancsak Morariu közjegyzőnél letétbe helyezte a készpénzdíjak összegét.

A pályamunkák díjazásának sorrendjét csak 1934 évi március 31-én hozzuk nyilvánosságra, hogy ezáltal alkalmat adjunk a közönség azon részének is jelentős díjak elnyerésére, amely első pályázatunkon nem vett részt. Ezért

új közönségpályázatot

hirdetünk. A zsüri által legjobbnak ítélt 24 pályamunkát nyilvánosságra hozzuk és

aki eltalálja, vagy legjobban megközelíti a zsüri döntését,

10.000.-- leit kap!

Ezenkívül további 16.000 lei készpénzdíjat és 50 vigaszdíjat osztunk ki e második pályázatunk folyamán.

Részletes feltételeket e lap február 21-iki számában közlünk!

XXII. ÉVF. 5. SZ.
1934 FEBRUÁR 11.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók (s kiadói hivatali megbizottak): București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, Tg-Mureș

Senkisésem hisz

a horogkereszt-békében

Hitler beszédet mondott a Kroll-operában. A beszédhez háttérnyánant azok a rohamosztagosok állottak modellet, akiket képviselővé nevezett ki és a beszéd a letiport gazdaság halála első évfordulójának diadaléneke volt.

Az ének hangja harsány, de a nagy hang mögött a józan szemlélő könnyen megtalálja az ürességet. Az igaz, hogy a horogkereszt szétaposta a pártokat, de az nem igaz, hogy ezzel az erőszakcselekedettel megszüntette a pártrendszert és megteremtette a német birodalom egységét. A pártrendszer nem szűnt meg, csak egy párt került hatalomra, az erőszakpártja, ujde ez a párt, amely egységes akkor, ha a szabad vélemény és a szabad gondolat ellen kell fordulni, négy részre tagozódik. Göring, Göbbels, Röhm és Roseberg négy csoportot jelentenek, alvezérekkel és rohamcsapatokkal, külön elmélettel és külön gyakorlatokkal és négyfelől kényszerítik igéiket a német népre.

Az azután meg a nevetség birodalmába való — és nem a szomorúság és néma rettenetes Harmadik Birodalmába — hogy megszüntette az osztálykülönbségeket. Valameddig osztályok lesznek, lesznek osztálykülönbségek is és valameddig a kormányzat a kapitalizmus oldalán áll, lesznek elnyomott osztályok is. És az a kormány, amelyik azzal a programmal lépett hatalomra, hogy megakadályozza az elnyomott osztályok bármiféle kivánságának bármiféle érvényesülését, nemcsak, hogy nem szüntette meg a szociális különbségeket, hanem inkább kiélezte azokat és ha van ország, amelyben az osztálykülönbségek a legnyersebb formában jelentkeznek, ahol mezitelen őszinte a nagyipari diktatura, a bürokrata diktatura, szemben a kizsákmányolt dolgozó néppel, szemben a munkanélküliek éhező, milliós tömegével, akkor ez az ország a mai Németország.

De ne beszéljen egységről az sem, aki a maga diktaturáját

Dívtos szvettereket, pullowereket, harisnyákat a legjobban és legolcsóbban

kötött-szövött dívtáruházában vásárolhat. Piața Avram Iancu 18 sz.

„Consum“ vevőknek készpénz áruk.

BARSONY

odáig fejlesztette, hogy a mindenkor egységesen reakciós klerikális front egyes csapatai fölkelnek ellene. Ne hirdesse az egységet az, aki csak addig tud a helyén maradni, amíg az erőszak fegyverével él és abban a pillanatban szünik meg uralma, mihelyt a tömegek fölocsudnak leigázottságukból

Viszont az a Hitler, aki olyan nagyon határozott, amikor a marxizmus és a polgárság legázolását vallja, jelentékenyen óvatosabb, amikor a császárságról van szó. „A kérdés nem aktuális”, intézi el a problémát és miközben meghajol a Hohenzollern-monarchia háborucsináló érdemei előtt, jelenti, hogy a végleges döntést el kell halasztani, Auwi herceg, a főrohamosztagos és a rohamcsapatok nacionál bolsevista szárnya, így egyenlítődnék ki diplomatikus semmitmondásban Hitlernél.

De lelkéből lelkendezett szó tör ki belőle akkor, amikor az intelligencia ellen intéz támadást. Való igaz: a kritikai szellemmel telített gondolkozó — függetlenül a maga pártállásától — elvi és elszánt ellensége kell, hogy legyen a horogkeresztnek Való igaz,

amíg bíráló gondolat van, addig nincs egységes horogkereszt Németsország

és ezért érthető és ez a magyarázata annak, hogy Hitler és a horogkereszt olyan kegyetlen éllel fordul minden szabad intellektus ellen.

Marad végül a külpolitikai oráció. A békehirdetés és békevallás. A horogkereszt békéje, amelyben senki nem hisz és amely a népek fegyverkezési tébolyának újabb lökést adott. Marad a benemavatkozás elmélete Németsország felé és marad a provokatív beavatkozás Ausztria sorsába, nyílt beavatkozás annak, hogy az osztrák önállóság elnyelése a horogkereszt külpolitikai támadásának legelső célja.

Szavak, csak szavak, üresen csengő nagy szavak. E szavak mögött egy az igazság. Egy év óta lángbaborult Németsország, a rettegés lett urrá egy hatalmas népen és az európai államok borzadva védekeznek, hogy a járvány át ne hatoljon hozzájuk.

A Kroll-operában barnainges rohamcsapatok kíséretében nagy beszédet tartott Hitler, Berlin proletárnegyedeiben, a rajnai gyárvárosokban, a bajor mezőkön hetvenmillió nép sikolt kenyér szabadság és béke után!

Veszünk és eladunk. Házak, házhelyek, földbirtokok és bérletek. EXPORT—IMPORT. Általános kereskedelmi ügynökség és tudakozó iroda. Bármily ügyben közvetít

BARBES

Timișoara I., str. Eminescu 7. (Zápolya-u.) Telefon 22-80.

A tél már nem hoz gondot, régi ruháimat

Hospodárhoz küldöm átfesteni vegyileg tisztítani.

Arad, str. Stroiescu 13. (v. Teleky-u.) és str. Eminescu (v. Deák F.-u.)

Táncol az arany

Tele van a világsajtó szenzációsnál szenzációosabb hírekkel arról, hogyan vásárolják az aranyat ismeretlen, de nyilván amerikai kezek, minden mennyiségben az USA számára. Az arany ára egyre emelkedik és minden szállítmány Amerika felé irányul.

A magyarázat rendkívül egyszerű. Az a színvonal, amelyen Roosevelték a dollár aranytartalmát megszták, vagy, ami ugyanazt jelenti: az a papírdollár-ár, amelyet Roosevelt aranyárnak kinevezett, magasabb, mint az arany világpiaci ára. És mert az arany is ugyanolyan árucikk, mint minden más áru, megindul az aranyfolyam Európából Amerika felé, ahogy áramlott egykor a világ minden részéből Franciaországba, ahogy menekült egyszer Angliából és ahogy szökött nemrég Amerikából.

Az ilyen műveletek hamarosan elérkeznek telítési pontjukhoz. Az arany ára Amerikába szükségképpen lejjebb száll és megszűnik az a különbség, amelyért az aranyat egyik világrészből a másikba utazzatják vagy jelképesen, vagy tényleg.

Kis tőzsdemanőver ez mindössze és nem a kapitalizmusnak valami soha nem volt új jelensége. Az aranyláz a profitláz egyik tünete s nem ismeretlen üstökös a kapitalista gazdálkodás egén.

A dollár már szilárdul. Árfolyama már magasabb: a játék a felső és az alsó aranypont között rövidesen nem sok lehetőséget ad majd Amerika felé. De szerencsére akadnak más piacok és akadnak más értékelések, játéklehetőségek és spekulációk és ezek mindig megszerzik a nemzetközi legényei számára a mindennapi profitot.

Táncol az arany, fut a haszon után, táncol a tőkés, kergeti a busás nyereséget. Táncol éhkoppon a munkás, a dolgozó és nem érti a boszorkánykonyha titkait, nem érti a veszekedett hajszát. És nem érti a maga nyomorúságának okát sem. *Annyi* arany van és *annyi* gabona, *annyi* gyapju és *annyi* gyapotcserje, *annyi* kövér föld és *annyi* szép lakás: érthetetlen, megfoghatatlan, hogy miért nem jut számára.

Vándorol az arany, külön kapitalista törvények szerint. E törvényen kívül helyezettek milliói azonban nem értik és nem fogadják el ezeket a törvényeket. Új törvényt követelnek a maguk számára. a gazdasági élet új rendjét, aránytalanul, céltalan vándorutak nélkül, több kenyérrel és több meleg hajlékkal.

Egyelőre azonban csak az aranyvivő gőzösöket fütik. Egyelőre tombol az aranyláz. Egyelőre.

Elegánsan öltözködhet, ha ruháit

POLLÁK uri szabónál készített.
Timișoara, Józsefváros, Bonnáz-u. 24. (Royal szálló mellett).
Mérsékelt árak.

A modern technika és a művészet szerepe az új épületformák kialakulásában

A technika fejlődése és a művészet megújodása a társadalmi rend átalakulásának keretében döntő befolyást gyakoroltak az építészetre. Ma már az épülettől is többet követelünk, mint egyszerűen az időjárás viszontagságaitól való védelmet. Egy ismert építészünk a következőket mondotta ezzel kapcsolatban az Erdélyi Élet munkatársának:

— A háznak is ugy kell működnie, ahogyan a gépnek, minimálisra csökkentve mindazokat a surlódásokat és akadályokat, amelyeket a holt falak az élet mozgalmas jelenségeivel szemben támasztanak. Megköveteljük, hogy a ház kitérhető legyen a természet felé, széles ablakaival befogadja a napfényt, tiszta levegővel átszellőzhető és minden részében fűthető legyen. A helyiségek rendeltetése a nap különböző szakaszaiban változik, például a hálóból nappali, dolgozó, majd ebédlő lesz, tehát átalakulhatónak kell lenniök a buroroknak, sőt tolóajtók formájában a falaknak is.

Az alkalmazott tudományok, amelyek a technika fejlődését lehetővé tették, egyre szélesebben támasztották alá az építészetet is. Ma már szinte korlátlan számban épülhetnek az emeletek, karcsu acél vagy vasbetón pilléreken, alátámasztás nélkül hidalhatók át hatalmas csarnokok a tojás héjához viszonyítva fele vastagságu betónboltozattal. Kifejlődött a hőszigetelés tudománya, amely feleslegessé teszi a vastag téglafalakat. Le tudjuk fedni tökéletesen a vízszintes tetőket, sőt kerteket tudunk építeni a csucos fedélszékek, tetők helyébe. Ki tudjuk számítani, hogy mennyi napfényt kap a ház bármely időpontban, illetve meg tudjuk szabni az uccaés udvarszélességet úgy, hogy a házak ne kerüljenek egymás árnyékába.

Új kívánalmak — új formák

Az új föladatak és az új építésmódok természetesen változást idéztek elő az épület formájában is. A más, jobbra külsőséges célokat szolgáló régimódi, ugynevezett „nemes“ anyagból készíthető történelmi stílusformáknak véglegesen pusztulniok kellett az építészet gyakorlatából. Az építés korszerűen megfogalmazott föladatainak modern eszközökkel és új anyagokkal való megoldása szükségszerűen a régítől eltérő külső és belső formára vezetett.

Az új életforma kialakulását megvilágítja a művészet fejlődéséből vett hasonlat. A repülőgép és rádió korszakában élünk, a gyorsaság és a pontosság szellemi életünkre is jellemző lett. Időnk rövid, gondolataink lényegbevágóak, tehát egyszerűség és tömörség kell az előadásukhoz. A külsőnek

---

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epékajtó a „Solvo“ pirula, dr. Földes Béla gyógyszer-tára, Arad.

őszintén kell kifejezni a belsőt, a belsőnek a közvetlenség erejével kell teljesítenie hivatását. Az építész egyéni törekvései és feltűnésvágya helyett az épületfunkciók megnyilvánulása elpalástalatlanul jut érvényre.

Az épület azonban a szem bírálata elé kerül, tehát arányaiban, formáiban és színében is rendezni kell. Az épület elemeit, falakat és nyílásokat tekinthetjük vizuálisan ható erőknek, amelyek egyensulya adta a harmóniát, ami a régi-fajta szépséget helyettesíti. Az építészet átvette az impresszionizmus utáni festészettől a derüs színhatásokat. Behozta a belső berendezésbe is az üveget, felfedezte csillogó fémek szépségét és az új anyagok sokszor meglepően jó hatását. Esztétikában tehát nincs hiány, sőt hajlandóság észlelhető a főlsoleges tobzódás felé, ha az építészetre ható társadalmi erő a szakember lelkiismeretét nem tartaná ébren.

Uj építészet — uj szellemiség

Az iparosodás gazdasági és civilizációs előnyeit, így az építés eredményeit is a dolgozó társadalom szolgálatába kell állítani. Az egész világ építészeinek legjava a „Cirpac“ kongresszusain a kisegzisztenciák lakáskérdését és az ebből következő városrendező problémákat napirendre hozta. Leszögezte, hogy minden család számára egynél jóval több szobából álló lakás szükséges, viszont ha az ablakok nagyméretűek, a jelenlegieknél lényegesen kisebb területű helyiségek is elégségesek. A minden ember számára, minden szempontból megfelelő lakástípus kidolgozása a kialakulófélben lévő egységes társadalom egyik legfontosabb életszükségletének előmunkálata.

A modern építészek kizárták az építészetj kérdések közül az üres külsőségeket és mindazt, ami az egyenlőtlenségek megtestesítésére szolgált. A kimagasló tornyok, középet hangsulyozó kiszokellések, tekintélyt hirdető előcsarnokok helyébe hozták az új szépséget, ami az egyenlőségben van. A tökéletes tárgyak ismétlődése örömet kelt bennünk, azért jobban szeretjük az egyformán jó házakat sorban egymás mellett látni, mint a mai vegyességet. A tiszta külsejű házak hosszú sora egymás mellett már a németországi lakótelepeknél, amelyeket az elmúlt tíz évben olyan nagy számban építették, előhírnökei az új városrendnek, ahol nincsenek fényűző és nyomornegyedek, fontos és elhanyagolt övezetek, kihangsulyozott középpontok és omladozó látványosságok, mert az emberiesség minden feladatot egyformán fontosnak talál és egyforma mértékkel elégít ki.

m—s

— Az aradi törvényszék hites fordítója és tolmácsa. A timisoarai Itélőtábla főelnöke február 7-én kelt leiratával Selegian Teodor aradi felsőkereskedelmi iskolai tanárt kinevezte az aradi törvényszékhez a magyar és német nyelvek hites fordítójának és tolmácsának. Az Aradon közismert és becsült tanár kinevezése bizonyára megelégedést kelt a jogkereső kisebbségi közönség körében.

NAGY IRÓ

MEGETTE A KIS IRÓT

(Budapesti levél)

Egészen egyszerű történet következik alatt, egészen egyszerű történet két íróról. Lehetne mesének is nevezni, ha nem volna olyan rettenetesen szomorúan igaz, de annyira igaz, hogy nem is föltétlenül kell a szereplőknek íróknak lenniök, lehetnek azok tisztviselők, orvosok, ügyvédek, tanárok, munkások, földmunkások, mérnökök is. Mindenkiel megesett és megeshetik az alábbi kis történet.

Volt egyszer két író, körülbelül mindketten egyforma idősek voltak, együtt is indultak el pályájukon, együtt ültek éjszakákat a New-York-kávéházban, egyformán hosszú volt a hajuk és mindketten kétes tisztaságu inget viseltek. Bár Nagy Irónak — nevezzük így az egyiket — semmi szüksége nem volt aa ilyen „művészi“ külsőségekre, hiszen egész jó polgári családból származott és a papája szükség esetén mindig a háttérében állt az esetleg rosszul végződő irodalmi álmoknak. Kis író számára — nevezzük így a másikat — a kétes tisztaságu ing bizony nem valami művészi ékesség volt, hanem — úgy is mondhatjuk — történelmi szükségszerűség. Ugyanis Kis Író háta mögött nem állt anyagilag jól fölkészült papa, sőt az sokkal valószínűbb, hogy egyáltalán nem is volt papája. Azonban Nagy Író kollégialis volt Kis Iróval szemben, ő is hosszú hajat viselt és a szennyes fehérnemük közül vett magára mindig tiszta inget.

Utjaik azonban később kétfelé váltak. Nagy Író pályája a jól bevezetett papa segítségével fölfelé lendült. Nem voltak akadályai, kiadók szívesen vették könyveit, színházak darabjait, különböző hivatalos egyesületek disztagul választották, az Akadémia, levelezőtárgya lett, szóval Nagy Író nagy író lett, tisztos polgári körökben nagyra becsült kiváló férfiú. Kis Iró-nak semmi sem sikerült. Ugyanazt az inget és nyakendőt hordta, mint huszonöt évvel azelőtt, kiadók nem vették kéziratait, színházak még csak el sem olvasták darabjait. Szóval mindenkitől lenézett kis író maradt Kis Író. Ezzel szemben még jobban lefogyott, haja jobban megnőtt és megöregedett.

Ekkor azonban az irodalmi világ nagy ünneplésre készülődött. Itt volt az ideje, hogy Nagy Író huszonötéves írói jubileumát megünnepeljék. Bizottságok alakultak, hivatalos irodalmi testületek elnökei már tanultak az ünnepi tósztokat. lapok már jó előre cikkeztek, szóval lázas izgalom uralkodott az egész művészi világban, hogy méltó keretek között ünnepejék meg Nagy Író méltán megérdemelt jubileumát.

Nagy Író azonban vigasztalhatatlan volt. Mit mondjon ő majd az ujságíróknak, ha kérdezik élete futásáról. Azt nem mondhatja, hogy szegény megboldogult papája mindig ott állt a háta mögött, hogy minden simán ment, soha semmi

akadály. Istenem, ezt még sem lehet mondani, igazi nagy írónak legalább annyit kell szenvednie, mint Knut Hamsunak, vagy akár mint annak a Gorkij Maximnak.

Na igen, hiszen kitalálhatna mindenfélét, de sajnos, fantáziája ebben az irányban egyáltalán nem fejlődött ki. Viszont... viszont volt neki egy barátja, egy kis író, valami Kis Író nevezetű, ugy emlékszik, hogy az nagyon sokat szenvedett. Tőle kellene a jubileumra egy kis élményt kölesön kérni. Ugy emlékszik, hogy huszonöt évvel ezelőtt a Newyork-kávéházban találkoztak utoljára. Megnézi, talán még ott lesz. Valóban, ott meg is találta. Előadta kivánságát s Kis Író régi barátjának boldogan állt rendelkezésére.

Többek között elmesélte, hogy egyszer Hamburgban csomagokat hordott, nagyon szépen keresett; rendkívül boldog volt, Mehetett volna szállodába is aludni, de meg akarta takarítani a szállodaköltséget, hogy egy pár napig nyugodtan rhasson — gyönyörű nyári este volt — lefeküdt tehát egy padra aludni. De a kikötőben sok volt a részeg ember, félt, hogy elveszik tőle a pénzt, így azt belerejtette cipőjébe. Aludni azonban nem tudott, a pénz folyton izgatta és le-föl járkált a kikötőben. Reggel ki akarja venni cipőjéből a pénzt, majd meghalt rémületében. A pénz nem volt a cipőben. Azaz benne volt de egészen használhatatlan, piszkos, apró foszlányokban. Lába ugyanis a sok sétálástól átizzadt és egészen eláztatta a pénzt.

Vagy egyszer utolsó filléréből vett egy tányér levest valamely büffében, ahol csak állva lehetett enni. Boldog volt, mert már két napja nem evett és a jó, meleg levest illata már csiklandozta orrát. Amint fogja kezében a tányér levest és épp hozzá akar kezdeni az evéshez, jön valami sürgősdolgu ember és a nagy tolakodásban a tányért kiverte kezéből. Ráadásul, mert a törött tányér árát nem tudta megfizetni. csunya szidalmak között dobták ki a büfféből.

Kis Író még sok ehhez hasonló történetet mesélt el:

Hatóságilag
engedélyezett

végkiárusítás a **Goldhausban**

Nagy raktár miatt óriási árleszállítás.
Maradékok kiárusítása még mindig tart.

TIMIȘOARA :
piața Unirei 7.

ARAD :
bul. R. Ferd. 11.

országutakon való alvásról, meg hogy egyszer egy kutyától lopott el két darab csontot és azon rágódott.

Nagy Író rendkívüli módon meg volt hatva Kis Író élményeiről, megköszönte szépen és hazament jubileumi ágyába aludni. Másnap az újságíróknak intervjú keretében elmesélte, hogy mennyit kellett szenvednie, míg idáig eljutott: hiába a nagy sikereket nem adják ingyen, és elmesélte a cipőbe dugott pénz, az utolsó tányér leves és a kutyától lopott csontok történetét.

A lapok majdnem egyöntűen azt irtak róla, hogy lám, érdemes volt Nagy Írónak ennyit szenvedni, mert most nyugodtan élvezheti ennek a jutalmát. S ha Nagy Író csak félig volna olyan tehetséges, akkor is ma ünnepelt nagyság lenne, mert aki ennyit szenvedett, az még kevés tehetséggel is nagy író lesz.

Nagy Írót mégjobban ünnepelték, még jobban becsülték, mint addig. A jubileumi éjszakán Kis Író éhen halt az uccán, ugyanis lakása sem volt. Lehet, hogy meg is fagyott, mert történetesen éppen nagyon hideg volt az éjszaka.

Ime ez volt két író egyszerű története. Amint mondtuk nem feltétlenül fontos, hogy írók legyenek a szereplők, mert már sokszor előfordult, hogy valaki dolgozott, sokat szenvedett és éhenhalt az uccán.

Hogy mennek ma férjhez...

(Cikksorozat)

A Erdélyi Élet legutóbbi számában cikk-sorozatot kezdünk meg a mai élet egyik legizgalmasabb problémájáról, — a lányok férjhezmenésének kérdéséről. Mint megirtuk — ez a kérdés ma majdnem kizárólag anyagi ügy, — tehát érthető, hogy a világválság következtében súlyos problémává dagadt ez az internacionális kérdés. Külföldi levelező-munkatársaink igyekeznek ezt a problémát különféle szempontokból és világszemléletekből megvilágítani. Legutóbb az Erdélyi Élet párisi munkatársa irt színes riportot a férjhezmenés kérdéséről, — ezuttal római levelezőnk jelentkezett felhívásunkra figyelemreméltó írásával.

... az olasz lányok ...

(Róma) Ime, mit mond az olasz lányok életéről egy kedves, fiatal olasz hölgy, menyasszony, Giovannának hiviák

---

— „Interin“ magánnyomozó, tudakozó és megfigyelő privát-detektív iroda. Timișoara I., Jenőherceg-u. 1. Információkat, kutatásokat, nyomozásokat és megfigyeléseket legmegbízhatóbban teljesítünk. Házasság, elválás és családi ügyekben, lakások, üzletek, irodák és gyári alkalmazottak pontos megfigyelését éjjel és nappal feltűnés nélkül. Biztonsági kíséretet adunk.

és széles látókörű, művelt lány, aki Londonban nevelkedett egy leánykollégiumban :

— Háremben éppen nem élünk — mondta nevetve és tréfásan Giovanna —, de angliai életem után nehéz lesz beleszokni az olasz asszonyok életébe, ha majd az ősszel vőlegényemmel megesküszöm. Ami megismerkedésünk elég jellegzetes olasz volt és talán nevezhetem is típusnak, legalább is bizonyos, hogy a legtöbb hozzám hasonló osztályból származó olasz leány ilyenféleképpen megy férjhez. Családjaink ismerték egymást és valahányszor hazajöttünk Angliából hosszabb, többhetes nyári üdülésre, pár napot, sokszor egy hetet is vőlegényem szüleinél töltöttünk Monte Catinben, Firenze mellett, ahol nekik villájuk van.

— Az olasz lányoknak határozottan könnyebb a helyzetük a férjhezmenéssel és ha problémákat nem csinálnak maguknak, hanem belenyugosznak abba, hogy a valami nagy változatosságot nem ígérő körön belül megegyezések által legtöbbször előkészített uton előbb vagy utóbb, de csaknem bizonyosan jelentkező vőlegényt elfogadják, a huszadik életévükön legtöbbször tul sem jutnak, mire asszony lesz belőlök.

— A fasizmus megérkezése — beszélte egy kicsit fölényesen, diplomata leányokhoz méltóan Giovanni — egyszerre véget vetett annak a pedig már megindult fejlődésnek, hogy az északi európai államok mintájára szabadabb legyen Olaszországban is a nők élete; annyira, hogy szorványosan ugyan, de már feltűnt Olaszországban is a középosztályhoz tartozó családokban is a dolgozó nő típusa. Nem sok jövője volt az egész dolognak, mert lényegében idegen volt a téli latin gondolkodásmódtól. A fasizmus azután gondolkodás nélkül szakított azzal az irányzattal, amely a nők kenyérkereső pályákon való elhelyezkedésével annyira átalakítja a németeknél és az egész angolul beszélő világsan nemcsak a nők életét, hanem az egész családi életet.

— Egy kis kegyetlenség, egy kis lezengés a női nemmel szemben van talán a fasizmusnak ebben az attitude-jében, de végeredményben, én azt hiszem, mi nők nem járunk rosszul vele. A család szétrobbantása tulságosan is drága azért a kis szabadságért, és én őszintén mondok, hogy szívesebben leszek olasz asszony, mint lett volna belőlem iratáskával szaladgáló titkárnő Angliában egy bankár vagy valami politikus mellett.

M—e

Szörmebundák, női ruhák, blousok óriási választékban mélyen leszállított áron

R A D Ó női felöltő áruház, Arad

— **Értesítés!** Értesitem Timișoara közönségét, hogy a *Józsefváros, Hunyadi-u. 15 sz.* alatt cipész műhelyt nyitottam, ahol állandóan raktáron tartok női, férfi és gyermek cipőket, valamint mérték utáni rendelések és javítások elfogadtnak. Szíves pártfogást kér **Barbi Mihály**, cipésmester.

A K I K

takarításért lakást kapnak

(Oradea) Fél ágy 10 lei, egész ágy 20 lei. Ezt minden váradi ágyrajáró tudja. Azt is, hogy száz lei egy hétre, ha előre fizeti. Csak nem tudja előre fizetni.

Az „Estilap“ ban apróhirdetéseket böngész és elindul, ha olvassa vagy hallja: „Tiszteséges nő, vagy gyermektelen házaspár takarításért lakást kaphat“.

Sok a pályázó. Irigyelik a szerencsést.

A „szerencsés“ boldog. Az első héten dicsekszik: sikerült!... A másodikon már hallgat. Hetek, hónapok múlva szabadul csak ki belőle újra a beszéd.

— Öt hónapja költöztem ide — mondja. Egyedülálló özvegyhez szegődtem. Az özvegy hat albérlőt tart. Négy szobája van. Kiszolgálással adja ki szobáit. Legkorábban a mérnök ur kel. Fürdőszobahasználattal vette ki a lakást. Naponta fürdik. Reggel 6 órakor. Forró vízben fürdik. Negyed 6 órakor kell befütenem. A hat pár cipőt csak azután tisztítom. Tizig tart, míg a lakók mind elkészülnek. Délután mosok, vasalok, kilincset, ablakot tisztítok. Este az ebéd maradékát eszem. Négy szobát fűtök. Az én szobámban nincs kályha. Cipóm elszakadt. Ruhám is. Kabátom nincsen. Takarításért kapok lakást. Az albérlők sem adnak borraivalót...

A T. házaspárnak azelőtt jól ment. Az asszony takarított, férje pedig többnyire talált valami alkalmi munkát. Most semmit sem vállalhat. Felesége

megbetegedett. Helyette dolgozik. Felesége csak foltoz. Ráadásul. Mert lakást kapnak.

B. B. már szerencsésebb. Apja iskoláztatta. Délután ötig mos, vasal, takarít. Ezért kapja a lakást. És reggeli is jut neki, mert öt után rábizzák a gyerekeket. Németül tanítja őket. Uzsonnát és vacsorát is ő ad nekik. És neki nem jut abból. A nagyságos ur a nagyságos asszonnyal az ujságíró klubban uzsonnázik, sőt vacsorázik.

Mari nénit már senki sem vette fel. Mari néni már hetvenhárom éves. Egy házmester most megkönyörült rajta. „Kegyelemből“ tartja. Nem pecsenyével traktálja. Száraz kenyérrel sem. Csak egy szalmazsákot vet neki esténként a konyhában. Ezért aztán nemcsak a háztartási munkákat, hanem a lépcső és folyosó szuroást és a szeméthordást is vele végezteti. Ez a Mari néni mégsem cserélné a másikkal. Azzal, aki az ucca elején lakik. Főuri hálóberendezés néz ott az uccára. Mari néni azonban az átjáróház kapualjában vett szállást. Kapuzárás után érkezik. Összekuporodik a kőküszöbön. Rongyait szorosabbra húzza, alszik.

Kora reggel megválnak a szállástól. Télen, nyáron, tavasszal és ősszel, mindig ugyanabban az órában. És kendője maradékával bucsuzik az éjszakai fészektől. Fényesre dörzsöli a kőküszöböt...

Takarításért lakik...

Mi ujság, szerkesztő ur?...

Szokatlan fürgeséggel alapították és nyitották meg az aradi Dácia szállodában a „Művészek klubbját“. Minden ellenkező híreszteléssel szemben tény az, hogy az Ujságíró Szervezetnek semmi köze sincs ehhez az alakulathoz, amint-hogy Pataky Sándor festőművész nyilatkozata szerint az aradi képzőművészek is távolállanak a klubtól. Károly Sándor ugyancsak kijelentette, hogy az aradi írókat nem érdekli ez a hangzatos című intézmény, Egyelőre ennyit a „Művészek klubbjáról“.

— A Gálló-féle biztosítási botrányperrel inficiált Fonciera-Agricola, Steaua Română és Franco-Română intézetek állapota változatlanul sulyos. A kezelő ügyvédek feladtak minden reményt, — a hamis tanukkal fertőzött intézetek legfeljebb a jövő heti tárgyalásig húzhatják. Különösen a Fonciera állapota reménytelen, — a polgári perekon kívül a bűnvádi perek egész sorozata támadta meg gyenge szervezetét: hamis tanúzásra való felbujtás, hamis vád, hatóság előtti rágalmozás, vesztegetés stb...

— Illetékes helyen dicséretes buzgalommal megállapították, hogy Romániában a korcsolyázás és a strandolás nem sport, hanem szórakozás. Egyidejűleg értesítették a három aradi korcsolya-egyesületet, hogy sürgősen fizessenek be fejkenint ötvenezer lej pénzbiroságot és a jövőben minden eladott jegy után két lej vigalmi adót, természetesen abban az esetben is, ha netalántán a jegy tulajdonosa szórakozásból kitorre volna a lábát. A várostól egyelőre nem követelnek pénzbiroságot, de figyelmeztették a strand vezetőségét, hogy ne mulassza el a szorouban beinkasszálni a két lejecket a fürdőzőktől. A világ viccgyűjtő telepei között óriási versengés indult meg a fenti rendelet egy eredeti példányáért.

— A használt villanykörték forgalombahozatalából keletkezett bonyodalom ügyében a Tungsram vállalat Aradra küldte a napokban Bauer és Lányi igazgatókat, akiknek sikerült egy barátságosan beszélgetésre meghivniok Fränkel mérnököt a Dácia kávéházba. Az ártatlanul meghurcolt mérnök ügyét rövidesen letárgyalja a Semmitőszék. Előreláthatólag Tungsramék ennél a fórumnál is elvesztik perüket s valószínű, hogy ennek kellemetlen előérzetében igyekeztek közeledni Fränkelhez, aki természetesen minden ajánlatot visszautasított. Ettől függetlenül Tungsramék ezidőszert elkeseredett harcot folytatnak egyeduralmuk érdekében. Állandóan véstteljes felhők gomolyognak a vállalat fölött, valahogyan olyan a látszat, mintha elhagyta volna őket hagyományos szerencsájük. Itt említjük meg, hogy a Szamos is jobban érzi magát, amióta kikotorták gyomrából a belétöltött kétszáz ezer darab használt Tungsram égőt.

— Nagyszerűen sikerült a Filharmonikusok második koncertje, bár erősen befolyásolta a hangulatot a rosszul fűtött terem. Nagyon sokan kijelentették, hogy legközelebb inkább

lemondanak a zenei élményről, mintsem hogy holmi betegség csiráját vigyék haza emlékül. A zenekar dicséretes felkészültséggel hozta ki Brahms „Akadémiai nyitány“-át. Egy kissé hosszabban kell azonban megállanunk Csajkovszky hegedű-versenye mellett. Csajkovszky az a nagy szláv muzsikos, akinek zenéjében megérzik a nagy sikságok végtelensége és akinek a zenéjében ott cseng a nagy szláv rejtély, szláv léleknek a rejtélye. Annak a léleknek a rejtélye, amelyben van könnyekig megható gyengeség és amelyben van acélos és hideg könyörtelenség. Ezt a muzsikát nem lehet betanulni, bemaagolni, ezt a muzsikát át kell élni! Valaki azt mondta, hogy a bolsevizmus csak orosz találmány lehet. Semmi más nép nem tud olyan csodálatosan szép és szépségben olyan emberi zenét adni, mint a szláv. A nagy szláv zeneköltők Csajkovszky, Chopin népszerűsége azért természetes adottság, mert a zenéjük a legtökéletesebben emberi. Ezt az emberi zenét, ezt a differenciálódott emberi lélekfestést igyekezett visszaadni nekünk Tölössy Magda. A szó legnemesebb érelmében átélte a halhatatlan zeneköltő elgondolását — művészi produkcióját a legteljesebb siker koronázta. Ungár Imre dr.-tól művészi elgondolásokra épített hegedűszólókat kaptunk Rimszky-Korsakov „Seherezádé“-ja keretében. Shuk Lajos karnagy is érdemes munkát végzett a hangverseny sikere érdekében. A centennariális koncert iránt szokatlanul nagy volt a közönség érdeklődése.

— Csalánba nem üt a mennykő. Így mondják — ugylátszik az állami adóvégrehajtók is erre gondoltak, amikor a publicatiunekat villanyoszlopokra ragasztották a napokban és nem törődtek azzal, hogy tábla fityeg rajta az életveszélyre figyelmeztető halálfejjel. Egy ilyen felhívást többek között a városházával szemben levő villanyoszlopokra helyezték el a tulbuzgó végrehajtók, a járókelők érthető gaudiumára. Ugy értesültünk, hogy a városi plakátragasztó vállalat tiltakozni készül a villanygyár tisztességtelen versenye ellen, viszont a villanygyár — ártatlansága tudatában — felelőségre vonja majd a pénzügyigazgatóságot idegen ingóságok jogtalan bitorlása címén.

— Vas ezredes ezuton értesíti barátait, ismerőseit és üzletfeleit, hogy hozzátartozói kívánságára hosszabb időre nyugalomba vonul és belátható időn belül senkit sem fogadhat. Mindenesetre köszöni az utóbbi időben iránta megnyilvánult óriási érdeklődést és igéri, mihelyt egy kissé lecsillapodnak a személye körül támadt izgalmak és bonyodalmak, ismét elfoglalja helyét. Egyébként jól érzi magát és hasonló

Gépműhely-, vas- és femöntőde, preciziós szerszámok készítése

LADISLAU ASSAEL LASZLÓ

Arad, calea Radnei 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek. Műlakatoság. Malomberendezések saját modeljeim után készülnek.

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

jókat kíván mindazoknak, akik nem feledkeztek meg róla és elviselhetővé tették egyhangú életét.

— Az Erdélyi Élet legutóbbi száma részletesen foglalkozott az aradi református hívők lelkészválasztási kérdésével. Rámutattunk arra, hogy a többség Nagy Zoltánt szeretné látni a lelkészi székben, annál is inkább, mert minden tekintetben általános bizalmat élvez. Információnk alapján megírtuk, hogy hatszáz aláírásos memorandumot nyújtottak be a presbyteriumhoz, melybeu ellenpárt, választás mellőzéseivel, meghívás utján Kovács Zoltánt óhajtja. Informátorunk szerint az aláírásoknak nagy része hamis volt. Tárgyilag os álláspontunk érdekében szívesen adunk helyet a presbyterium nyilatkozatának, mely szerint ez az utóbbi beállítás valótlan, mert nem nyert megállapítást, hogy akár csak egy aláírás is valótlan lett volna. Az Egyházi Törvények szerint ugyanis az írásban beadott meghívásnak egyedüli ellenpróbája a titkos szavazás, melyet, ha több, mint tíz választójogosult kér, elrendel a helyszínen megjelenő esperes. Ezekután érdeklődéssel várjuk a fejleményeket.

— Csóka Józsi aradi cigányprimás levelet irt Fekete Tivadarnak, melyben óvást emel a pincérbálon rendezett cigányversenye ellen. A levél szerint csak Farkas Csicsa és Argyelán Tódor mérkőztek egymással, míg rajta kívül a többi jelesek, nevezetesen Buncig József, Dankó Feri és Albert Gyurica nem vettek részt a küzdelemben. — „Én — mondja a levél — részt nem vet primások nevében kihívtam őket egy össz cigányversenyre komoly bírák, bizottság előtt. De ugylátszik, hogy a díjnyertesek félnek tőlünk és így azt nem fogadták el, enél fogva ara kérem Főszerkesztő urat, hogy b. lapjában hívja fel őket ugy az én, mint a többi társaim nevében versenyre”. Kiváncsian várja Arad közönsége, hogy városunkban kit illet joggal királyi titulus a cigányprimások közül.

— Huszonöt évvel ezelőtt alakult Aradon az „Aradi Pósta és Távirtdisztribúciós Sportegyesülete“, mely később beolvadt az „Aradi Torna Egyesületbe“. Egy szűkebb bizottság: Henschel István, Lówy Dóri, Szalay Géza, dr. Órfi Gyula, Bodnár József, Haller Imre, Denhoff Sándor, Steinfeld Imre és Vidák Ferencz — elhatározta, hogy a régi sportbarátságot felújítandó, jubileumi banquet keretében feleleveníti a régi, kedves emlékeket. Az érdekelt sportbarátokat örömmel látja ezen az ünnepségen a bizottság, mely fáradhatatlanul iparkodik, hogy február 17-re az ATE klubhelyiségében egyúttalassa Arad fejlett sportéletének pionirjait.

— A Hunyady-féle érdekes örökösödési ügyet az aradi lapszindikátus végleg levette a napirendről.

Speaker

Kül és belföldi kozmetikai és piperekülörlégességek állandó raktára

»ELIT« illatszertár

Arad, Fischer Eliz-palota.

Timisoarai Magazin

SZERKESZTI: FENYVES FARKÁS LÁSZLÓ

60.000 lei kaucióját

**siratja egy timisoarai főpincér. —
Közgazdasági pillanattfelvétel.**

A banálissá vált közgazdasági krízis-riportok egyhangu tömegéből kikivánkozik egy szürke tónusu, de mélyrevilágító történet: a polgári talajszuszamlás kellemetlenül őszinte dokumentuma.

Temesvárott is, mint a környező városok nagyrészében, a kávéházi élet volt a polgári kiegyensúlyozottság egyik legbiztosabb fokmérője, itt szűrődött le a tisztviselő havi költségvetésének, a kereskedő tartozik-követel mérlegének és a megbízható adófizetőnek városgazdasági egyensulya. A gazdasági vérkeringés csalhatatlan hőmérője volt a kávéház, a higany szerepét pedig a főpincér pénztárcájának duzzadása töltötte be. Még néhány év előtt is tekintélyes jövedelmet biztosított a főpincér állása, a szokásos százalékon kívül a kisebb-nagyobb kihitelezések is számottevő keresetet nyújtottak. Ez a bizonyos felirási rendszer ma már megdőbbenően elfajult, reciprok értékűvé vált, tehertétel, sőt veszteség lett. Így történt, hogy a napokban

az egyik népszerű belvárosi kávéház sokat tapasztalt főpincére csendben, de határozottan lecsatolta derekáról a bőrtáskát, kendőt vett a hóna alá és pincérré degradálta magát, miután 60.000 lejnyi kauciója elszlott — a felirási rendszer kényszerűségéből.

Hangsulyoznunk kell, kényszerűségből, mert az eddig szokásos kihitelezéseket ujabban már rákényszerítették a főpincérre, olyannyira, hogy most már a pincéri teendők mellett futkoshat — a pénze után is. Legjellemzőbb ebben a keserves kis történetben, hogy az adósok közt — az eddigi szokástól eltérően — nem a bohém-elemek, hanem a tulnyomórészt a józan és rendes polgárok szerepelnek az adósok listáján. Van közöttük kis- és nagykereskedő, aktív és leépített fő-tisztviselő, sőt akad közöttük gyáros, ügyvéd és orvos is. Azt is hozzátehetjük, hogy ezeknek a kinnlevőségeknek inkasztálási lehetősége fordított arányban áll az adósok társadalmi állásának kvalitásával.

Ez a szomorú adósság-lista különösebb kommentár nélkül is beszédes bizonyíték. A körülöttünk dúló gazdasági földrengés egy-egy hullámának kellemetlenül őszinte bizonyítéka.

Talán érdekli...

Az utóbbi napok társadalmi életét ismét a farsangi hangulat jellemzi. Az ostromállapot zárórarendelésének enyhítése ridegebb keretek között ugyan, de mégis feltámasztotta a már-már agonizáló éjszakai életet. Ismét dolgoznak a női divatszalonokban, növekednek a szabószámlák és előkerülnek a naftalinból az alvó szmokingok és frakkok. A nyilvános szó-rakozások általában a szelid megfontoltság jegyében zajlanak le, józan és kissé kiábrándító önfegyelmelzettséggel s csak néhány zártkörű multság ad kostolót a vaiódi, önfeledt, boldog farsangi hangulatból...

* * *

Az elmúlt hét legnagyobb szenzációja városszerte a meglepő kommunista-letartóztatás volt. Már az első őrizetbevételek a legfantasztikusabb kombinációknak adtak tápot, nem volt a városban számoitevő ember, akiről ne suttozták volna, hogy a legközelebbi napokban ő is sorra kerül. A hivatalos rendőrségi kommuniké után már kissé higgadtabban tárgyalják az eseményeket, de még most sem ocsudtak fel a kellemetlen meglepetésből. Különösen feltűnést keltett *Nyiri Magda*, *Révész Kató*, *Helmer Médi*, *Rácz Mária* és *Adler József* letartóztatása, napok óta egyébről sem lehet hallani s a különbözőbb kommentárokat fűzik a történetekhez. Vannak, akik felháborodva ítélik le a jónévű polgári hazakból felszippanzott fiatal lányokat, vannak, akik a szülőket teszik felelőssé...

* * *

Ha már a kilengéseknél tartunk, meg kell említenünk, hogy a szerelmi botrányok sorozata újabb nyenc-csemegével szolgált a napokban. A szokásos házassági háromszögek átfogóinak variációin kívül, néhány sablonos rajtakapás mellett sokat beszélnek kaján mosollyal és csemcegéssel az egyik jól ösmert karcu, barna, társaságbeli urilány különös kalandjáról. A fáma szerint a mindenképen csinos lányt egy gyárvárosi legénylakásban lepte meg egy férfiösmerőse, mivel a lakás ajtaja véletlenségből nem volt bezárva. A lakás tulajdonosa, egy jónévű fiatal jogász, lenge magyarban, a részegek boldog mosolyával feküdt a pamlagon, míg a szóbanforgó hölgy nem kevésbé illuminált hangulatban és ha lehet, még hiányosabb öltözetben négykézláb mászkált a földön. A megható idillt egy harmadik személy egészítette ki, szintén aranyifju, aki viszont a szoba sarkában horkolt, csodálatosképpen kifogástalanul felöltözve. A nem mindennapi eset valódiságát az érdekeltek is kénytelenek voltak beösmerni — illetékes családi körben.

* * *

Február 10-én rendezi a Magyar Párt ifjusági tagozata hagyományos álarcos és jelmezes bálját a Magyarház termei-

ben. A rendezőség alapos felkészültsége ismét biztosítja a bál teljes sikerét s ifjusági körökben lelkesen készülnek a maszkák felvonulására.

* * *

Ujabbán ismét téma lett Temesvárott a színház. Nem mintha a művészi produkció nyújtott volna különösebb okot megbeszélésekre, hanem élénk érdeklődéssel figyelte a magyar publikum azt a heves és eszközeiben is brutális harcot, amelyet a Fekete és Szendrey társulat vivott egymással -- természetesen ismét az erdélyi magyar színészet rovására. A harcoló felek kulisszák mögötti összecsapásának részletei egyáltalában nem közérdekűek s így csak azt említhetjük meg, hogy mindkét társulat igazgatói hibások voltak a harc felidézésében s annak modorában. Ezzel szemben két tény kell leszögeznünk: a Fekete-társulat pontos és gondos adminisztrációjának köszönhető, hogy a temesvári közönség ismét hozzászólt a színház látogatásához, viszont tagadhatatlan, hogy a Szendrey-társulat tagjai magasabb művészi nivón mozognak és értékesebb előadásokat tudnak produkálni

* * *

Az egykor dús gazdag gyárvárosi nagykereskedő, akinek haját alaposan megtépázta a dekonjunktura vihára, szombat este tevelet küldött régi barátjának, akinek viszont most kedvez a szerencse. A levélben ez állott: „Kedves Barátom, ma estére meghívtak X-ék vacsorára. Mivel a velük való összeköttetésem biztosítja számomra a létminimumot, nagyon kérek, add kölcsön holnap délig az egyik sötét ruhádat és száz leit, hogy a vacsorán részt vehessek“. A ruhát nem kapta meg. A küldönc husz leit hozott, kísérő sorok nélkül.

* * *

Néhány nap mulva ismét megkezdődik a sorsjegy-kampány. A józan és takarékos város lázas izgalommal cseréli fel naponta erősödő közönyét, az emberek tervezgetnek, kalkulálnak, reménykednek s egynéhányan bizonyára nem csalódnak. A sorsjáték üzletemberei a szokottnál erősebben készülődnek már az árusításra, mert tavasz felé még a megörögzött peszimiztákból is lehet némi remény-szikrát csiholni.

* * *

A vállalatokkal és bankokkal párhuzamosan a sajtó-dzsungel kétesebb alakjai és felkészültek az évvégi mérlegekre. Az előkelő nagybank előzékeny modoráról ismert vezér igazgatójánál megjelent a napokban egy elegáns hölgy kérte, hogy a mérleg közlése alkalmából ne feledkezzenek meg az ő lapjukról sem. A vezérigazgató határozott ígéretet tett, megjegyezte, hogy az ügy még kissé korai, majd megkérdezte, mi a lap címe? „Azt még nem tudom, de addigra biztos megindítjuk“ — felelte bájos mosollyal a szőke csoda.

Egy éjszaka

a timișoarai rendőrségen

Az újságíró már sokoldalú hivatásánál fogva sem idegen a rendőrségen és annak, — a közönség előtt féltve őrzött berkeiben, de ritkán nyílik alkalma, hogy mint aktív szereplő lépjen be abba a világba, ahol a kis és nagy bűnök félelmetes és kaotikus birodalomban bukdácsolnak az élet hajótöröttjei a büntető törvénykönyv tekervényes labirintusában. E sorok szerény írójának jutott nemrég az a „szerencse“, hogy egy satumarei sajtóper természetes folyamánként egyetlen éjszakát töltsön a timișoarai rendőrség ügyeletes detektívszobájában, ahol szem- és fültanuja lehetett annak a zsongó idegmunkának és hajszás robotnak, amit talán a mi nyelvünk fejez ki legtömörebben e szóban: **RENDŐRSÉG**.

Készülődés a razziára

Idő: Hideg, zimankós február elei éjszaka. Személyek: az éjszaka csaknem valamennyi alvilág szereplője, csavargók, munkakerülők, tolvajok, betörők, a rendőrségi ügyeletes tisztviselő és detektívkar, sok rendőr és — az újságíró, aki ezuttal őrizetes. Egy bizonyos azonban, — s ezt a toll harcainak megnyugtatóására ki kell jelentenem — hogyha az újságíró *csak* hivatása sodorja ebbe a kellemesnek éppen nem mondható szituációba, a bánásmódot és a rendőrség toleráns liberalizmusát illetőleg panaszra nem lehet oka. Mosolygó arcú kommisszárus előtt állok és ha kezében nem látnám a satumarei törvényszék reámvonatkozó előrevezetési parancsát, joggal hihetném, hogy hirszerző köruton vagyok. Coț kommisszárus szinte tulzott udvariassággal kínál helyvel és siet megnyugtató, hogy bár éjszakára a rendőrség ad szállást részére — mégsem kell lemennem a fogházba. Megnyugtató, de egyre csak furdalt az a tudat, hogy őrizetesen vagyok.

Bevallom, valami regény még pislákolva él bennem, hogy talán eljutott „esetem“ hire valamelyik kollegához s ha megtudják ügyem lényegét, foganatja is lesz az intervenciónak. Ez a remény csak kemény maradt. Az óra már tizet mutat, most már tudom, hogy éjszakára itt kell maradnom.

Közben kijelölik szállásom helyét s meglepetésemre az

Mindennemű parafa- és fadugók, valamint pincészeti cikkek raktára

SZERDERIT

S. A. pt. Com. de Art. de plută și chimicale

Parafa és vegyészeti cikkek rt. Arad, Bul. Carol 63. Vis-a-vis Bca Naț.

Engelhardt Ferenc

s z ü c s

! Állandó nagy raktár mindenfaj- !
! ta bel- és külföldi szőrmékben. !

Átalakításokat a legújabb modellek után készít — Nagy választék, olcsó árak!

ügyeletes detektív szobába kerülök. Két inspekciós detektív ül az asztalnál; a történeti hűség kedvéért idejegyzem nevüket is: Cistescu és Gridaniu. A huszonnégyórás szolgálatnak felét már leदारálták, Néhány perc múlva, szinte varázslátszerűen megtelik hivatalos emberekkel a kis szoba. Polgári ruhás komiszárusok, detektívek vizsgálgatják hivatásuk szerzőségeit: a revolvert és a gummibotot. A rendőrség razzijára indul *Râmneauțu* és *Coș* kommiszáriusok vezetésével elindul az expedíció: ki tudja hol áll meg, kit hogyan talál meg...

Az éjszaka első letartoztatottja

Egy ismerős temesvári jön be a szobába: *Simion* pék. Két segédje elkísérte, most az előszobában várakoznak gazdájukra. A panaszos bemutatkozik — nekem is, nyilván hivatalos személynek néz. És már hadarja is panaszát, A miminap egy kóbor vándorlegényt megszánt. Magához vette, munkát, szállást, ételt adott neki, ez pedig az emberi hála méltó kifejezésében egy óvatlan pillanatban csaknem minden ruhájától megfosztotta. Előkerül a tolvaj is. Lábán a lopott cipők, kalocsnik, rajta a lopott kabát. Megindul a vallomás s pár perc múlva már ott van előttünk a földön egy egész kis halomba rakva a: „szajrá“.

A tolvaj siheder már a fogdában várja sorsának valamire fordulását, a fiú egyre csak pereg, a telefon szinte szünet nélkül cseng, most egy postás táviratot kézbesít, rendőrök írásbeli parancsokat hoznak, telefonátvitások jönnek és mennek s közben híre megy hogy éjjelre megérkezik Timișoarára *Gritta* kvesztor is, aki néhány napig Bukarestben időzött és a királyi udvarnál résztvett a Ferdinánd-rend lovagjainak fogadóünnepélyén.

Éjjel után is teljes gőzzel megy a „munka“

A razzia eredménye már mutatkozik. Detektívek hozzák az őrizetéseket. Előbb csak a munkakerülő csavargók, az éjszakát menhelyeken és tömegszállásokon töltő régi rendőri ismerősök kerülnek beljebb, de félóra múlva már őrizetben van néhány politikai fogoly is, akik bizonyos állam-ellenes

Az ország legszerencsésebb főelárusítója

Banca Iliescu S.A. Cluj

aradi fiókja

OLARIU IOAN, Str. Bratianu 3.

tevékenység terhel. Pont éjfél mutat az óra s a rendőrség csaknem teljes létszámmal hozzáfog a munkához: az előállítottak kihallgatásához.

Megérkezik a rendőrfőnök

Egy óra tájban, már engem is kerülget az álom, hirtelen nyílik az ajtó s megjelenik tisztjei kíséretében *Gritta* kvesztor. Látom, csodálkozik jelenlétemen, de pillanatok alatt felismeri a helyzetet, barátságosan szól magyarul:

-- A pesti újságíró, ugyebár?

Már válaszolni akarok, meg szeretném magyarázni a szituációt, de az egyik tiszt pár órával el is referálta már ügyemet. A kvesztor barátságosan mosolyogva bucsuzik és folytatja körutját.

Már hajnali négy óra is lehetett, amikor elcsendesült a színház mögötti nagy ház lázas munkája. Két órai pihenés s mire az óra a hat órát üti, ismét talpon van már itt mindenki, újból jönnek a küldöncök, a jelentések, közben a detektívszobába felvonulnrk hármásával az éjszakai őrizetbevettek, kis és nagy tolvajok, betörők, pénzhamisítók, bolitika bűnösök, akik az éjszakai sötétség leple alatt törtek a rendre, amelynek éber őrei oly féltő gonddal vigyáznak a megszokott életkörülményeinek folytonosságára.

Mikes Ottó

Barbes — közvetít

házasságokat (mariage) diszkréten urikörökben.

TIMIȘOARA I.

Str. Eminescu 7.

(Zápolya-ucca)

Telefon 22-80.

Színházi és estélyi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít, valamint gallérokat legolcsóbban fényez

str. Bratianu 11.

KNAPP

str. Ep. Radu 10.

modernül berendezett vállalata.

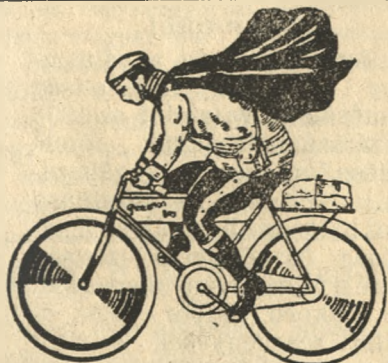
PINKERTON boy vállalat

TIMIȘOARA

Tel. 75.

Tel. 75.

Elintéz leggyorsabban vizum, utlevél és egyéb megbízásokat.

Fény és pompa

jellemezte a timișoari idei Magyar Bálát

A hagyományos Magyar Bálak idei rendezése ismét megmozgatta Temesvár társadalmi életének színe-javát. Ismét fényt vitt a mindennapi életgondjainak szürkéségébe, néhány órára feledtette a krízist, a tragédiákat és a reménytelenséget. Ezen a néhány órán át, a pompa és a jókedv uralkodott s talán sohasem volt még annyira szükség e néhány derűs órára, mint ma: 1934-ben.

A kitünően sikerült, mindvégig hangulatos bálon Temesvár legelőkelőbb közönsége vonult fel. Különösen a hölgyek díszes külseje avatta ünnepélyé a báli éjszakát. Ragyogó ruhakreációk, pompás toalettek sorozata volt látható a megjelenteken, akik csak reggel hat órákor hagyták el a báltermet.

Megállapíthatjuk, hogy az idei Magyar Bál az utóbbi évek legsikerültebb bálja volt, erkölcsi és anyagi siker tekintetében egyaránt, Ezerkétszáznál több vendége volt a bálnak és a bevétel meghaladta 100.000.— leit. Különös értéket adott a báli éjszakának *Nistor Demeter dr.* prefektus és *Coman Ágoston* főpolgármester megjelenése, akik a késő éjszakai órákig maradt a magyarség vezéregyéniségeinek körében s legszívélyesebb keretek között tárgyalták meg az aktuális társadalmi és kisebbségpolitikai ügyeket — már amennyire az emelkedett báli hangulat a komoly témakörökkel össze tudott férni.

Meghívó

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság XLIV. rendes közgyűlését 1934 évi február hó 10-ik napján délután 5 óraker Aradon, saját székházában fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság, a választmány és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1933 évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, nyereség hováfordítása iránti határozathozatal, az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.

2. Kiskoru Zubor Erna és Emilia részvényesek a múlt évi rendes közgyűléshez benyújtott indítványainak tár-

gyalása.

3. Esetleges indítványok.

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, akinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott és a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy e hó 8-án délelőtt 12 óráig fiókjintézeténél: Rovinén (M.-Pécska), Chișineu-Criș (Kisjenőn), Ineun (Borosjenőn) még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Arad, 1934 január hó 27.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár R. T.

Igazgatósága.

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Amit a bundák nem tudnak eltakarni

A nyuzott, szárított és kődarabbal megmunkált állatbőrtől, amellyel az ősemlék védekezett az időjárás viszontagságai ellen, hosszú az út a perzsa- és breitschwanz-csodákig, amelyeket szegényebb ember csak a szőrmeüzletek kirakataiban láthat. De hosszú az út az olyan báránybőrgallérokig is, amelyeket a sofförök télikabátjára varrnak és azokig a silány utánzatokig is, amelyek a legkülönbözőbb neveken, de mindannyiszor a birka vagy nyul mivoltunk emlékeivel, a legszegényebb néposztály ruhadarabjaira kerülnek.

Ulászló mentéjétől a szücslegények negyven ezüstjéig

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Különösen nálunk mindig divatos volt a prémviselet. A nemes urak mentéje el sem volt képzelhető nyuszt-, nyest- vagy hódprém nélkül. A kisenemesek viszont kénytelenek voltak beérni farkasbőrös, rókatorkos, rókamállas mentékekkel. Azt is följegyezte a krónika, hogy II. Ulászló király megkopott mentéjét „sabelli prémekkel” javította meg 1495-ben János szegedi mester. Hogy milyen lehetett az a sabelli prém, azt nem tudjuk, tény azonban az, hogy a szücsipar nálunk egyike a legrégebbi iparoknak, amelyeket nem a németek, hanem a magyarok üztek, mégpedig úgy, hogy külföldön is híresek voltak róla.

Szádeczky Lajos a céhek történetéről írott munkájában fölgyzi, hogy „a XIII. század végén nemcsak a Szepességben és a Szászföldön művelt vászonszövés és fegyvergyártás, az olaszok által üzött üveggészítés, de a speciális magyar ipar: a bőrkészítés, irhagyártás, a tímárok és szücsök munkája is oly jelentőségteljes volt hogy nemcsak itthon, de külföldön is híressé vált”.

A szücsök céhe a legelső magyarországi céhek közé tartozott. Az első nyom 1307-ig megy vissza. Kassa város levéltárában fennmaradt az ottani szücsök 1307-i céhszabályzata, amely többek között azt is megszabja, hogy „hermelinbőrből való

„Terminus” étterem és bár, Timisoara

(pályaudvarral szemben). — Minden este elsőrangú műsor.
Figyelmes kiszolgálás. Meglepően olcsó árak.

szücsmunkát egy fél márka ezüstért készítsenek“, valamint azt is, hogy „idegen szücsnek a város falai között nem szabad dolgozni, sem műveit árulni“.

Kassa, Szeged, Lőcse, Brassó. Ezek voltak a szücsipar nevezetesebb helyei. Szegeden egyes nyomok szerint már 1415-ben lehetett szücs. 1522-ben pedig már 25 szücs dolgozott.

A pesti szücsöknek 1466-ban adott céhszabadalmat a városi tanács, azután 1696-ban kaptak megint céhlevelet I. Lipóttól. Ez a szám díszíti ma is ipartestületi jelvényünket. Azt is följegyezték, hogy 1792-ben Pesten 18 szücs dolgozott. Más dokumentum is maradt a céhkorszakbeli pesti szücsökről. Egy céhláda és egy nyugta. Mind a kettőt a szücsipari munkások szakszervezete őrzi. A nyugta így szól: „Bizonyítvány, mely szerint a helybeli szücssegédek a veszélyben forgó haza oltárára, jelesen a nemzeti önkényes sereg fölállítására átadtak ajándékuul negyven forintot ezüstben. Pest, 1848-iki május 31-én. Az érintett adakozások szedésére városhatóságilag kiküldött bizottság nevében: Fabricius pénztáros, Ábrahám jegyző“.

Amíg a szörme eljut odáig...

A technikai eszközök fejlődése a múlt század végén újabb hatalmas lendületet adott a modern szücsipar fejlődésének. Az újabb találmányok a szörmefestés és kikészítés terén, a szücsvarógép feltalálása, a nemes prémek utánzásának tökélyreemlése nagy lehetőségeknek vették meg az alapját. A szakma tényleg fejlődésnek is indult. Nagy szerepe volt ebben a fejlődésben a közlekedési eszközök tökéletesedésének, amely hozzáférhetővé tette az európai piacot az orosz és az amerikai nyersanyagszámára.

Hogy mi minden történik addig, amíg az orosz vagy amerikai mezőkrül vagy erdőkből a nyersbőr eljut a lipcsei „Brühl“-ig, Lipcse szörmenegyedéig, vagy a londoni „Gralick Hill“ óriási aukciócsarnokáig, arról sokat lehetne beszélni.

Ugyan ki tudja azt, hogy milyen sorsok, a sorsoknak milyen láncolata, a munkának, a küzdelemnek, a vérnek és a könnynek milyen emlékei tapaenak egy-egy bundához, amely ott diszeleg valamelyik kirakatban, vagy amely valamelyik kiváltságos dámán pompázik, akinek sejtelve sincs arról, hogy is jön létre az, amit egyszerűen csak a „perzsám“-nak, vagy a „breitschwanzom“-nak nevez.

Báránykák és patkányok

Nos, ez a perzsa a legnemesebb szörmek egyike, a közép-ázsiai karakül-juh kis báránykájának a bundája. A kis karakülbárány már születéskor finom, selymes bundát hoz magával és fiatalon, néhánynapos korában már meg is ölik ezért a szép selymes bundájáért. Sietnek vele, mert később szőre elveszti selymességét.

H E N Z kifőzde, **Timișoara**

MENÜ: ebéd 25-30 lei - vacsora 15-20 lei

Figyelmes kiszolgálás

IV. Bul. Carol 6.
(Hunyadi-ut).

A beitschwanz pedig... Nos, az meg olyan kis karakülbárány bőre, amely még rendesen ki sem fejlődhetett, amelyet anyja a „breitschwanz“-bundák kedvéért kénytelen elvetélni. Ezt az elvetélést mesterségesen idézik elő. Persze, ez drága mulatság, mert az anyaállat is legtöbbször belepustul az ilyen „breitschwanzszülésbe“. No, de van, akinek megéri.

Vannak azután más apró állatok, amelyeknek szintén az a sorsuk, hogy gazdag dámák diszelegjenek velük. De ki gondolná, hogy ezek nagyrésze patkányfajta. A pézsmá például amely szintén nemes szőrme, egy kártékony patkánynak a bundája. Ez a pézsmapocok hallatlanul szapora állat. Egy-egy nőstény pézsmapocok évenként átlag 150 fiatal pockot hoz a világra.

Egy derékatört ipar

A szücsipar jórésze ugyyszólván kizárólag importált anyaggal dolgozik. Az utóbbi öt évben évenként átlag közel 200 millió lei értékű nemes prémbőrt hoztunk be. A Romániában nemesített báránybőr jó része is külföldi (olasz) eredetű. Az itteni bárány ugyanis nem alkalmas a nemesítésre.

A kikészített, festett, nemesprém és a nyersbőr behozatalát lényegesen ellensúlyozta az utóbbi években a Romániában elkészített és kunfekcionált exportáru.

Az elsőrangú szücsmunkások által kikészített és konfekcionált árunak jó piaca volt. Ezen a téren is szomorú visszaélés mutatkozik. A gazdasági válság szinte derékban törte ketté a fejlődő szücsipart. A valutanehezőségek, a magas védvámok, a nyersanyag beszerzésének nehézségei, a csempészes miatt elakadt az üzlet. A belföldi piac felvevőképesége rohamosan esett. Az elindulóban volt báránybunda-divat, amely részben hazai nyersáruból készült, részben román feldolgozású, olcsósága mellett sem tudott zöldágra vergődni. Nincs ma pénz olcsó bundára sem. Az exportra épült gyárak, de a belföldi piacra dolgozó üzemek is egymás után szüntették be a termelést, vagy zárták be a műhely kapuit. Kényszeregyesség és csőd. Ez ma a szücsipar képe. Alakítás és javítás, az ma, amivel foglalkoznak. A kisiparosok legnagyobb része éhbérért dolgozik a nagy konfekciós áruházaknak és ezzel még inkább rontják a szücsmunkások amugy is vigasztalan helyzetét. A kisiparosok szervezetlensége ezen a téren egyenesen romboló hatású.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb, ha ruhájukat **Krebsz** festő és vegytisztítóhoz viszik közel a vilamoshoz és a vidéki autóállomással szemben Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca 1.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Téli öltönyök és kabátok.** **Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

Irodalom

Childers : A rejtélyes könyv.

A rendkívül izgalmas regény minden alapja új meglepő helyzet elé állítja az olvasót. A rejtélyes könyv az Athenaeum új és máris nagyon szépszerű detektív- és kalandorregény sorozatában jelent meg, 28 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál, Cluj.

* * *

Galopin : Hajsza a detektív után. A regény hőse a gonosztevő detektív, azonban nem kerül ki diadallal a sok izgalmas bonyodalom közül, hanem ott fejezi be pályafutását, ahol elkezdte: a börtönben. Galopin regénye az Athenaeum detektív- és kalandorregénysorozatának legújabb kötete és 28 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál, Cluj.

* * *

Biggers : A sárga detektív Irodalmilag magas értékű, páratlanul izgalmas olvasmány ez a regény, mely a műfajnak klasszikus remeke. Az Athenaeum sorozata szerencsésen indul, a siker nem maradhat el. Ára 28 lej minden könyvkereskedésben, ahol nincs, Lepagenál, Cluj.

* * *

A Greene-gyilkosság. Az Athenaeum detektív és kalandorregényei sorában jelent meg Van Dine szenzábiósan érdekes kalandorregénye. A 232 oldalas könyv fehér papíron, jó kiállításban, méltó folytatása a sorozat megelőző köteteknek. Kötetenként 28.— Lei minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál, Cluj.

* * *

Zilahy Lajos műveinek olcsó sorozata. Zilahy az élő magyar írók egyik legkiemelkedőbb alakja. Műveinek olcsó kiadású propaganda sorozata a „Két fogoly”-al vette kezdetét (600 oldal 90 lej). Ezt követte a „Szőkevény” (78 lej), „Hilálos tavasz” (57 lej) és egészen új műve „A lélek kialszik” (60 lej). Most ugyancsak diszes vászonkötésben, remek kiállításban jelent meg egyik legérdekesebb és legértékesebb műve: „Valamit viz a víz”, amely 57 lejes propaganda árban kapható minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál Kolozsvár.

* * *

J. B. Priestley : A nap hőse.

J. B. Priestley a háború utáni angol irodalom egyik legjelentékenyebb alakja. Mindent meg mer látni, mindent meg mer gunyodni, hihetetlen lendülettel teremt és mozgatja kísértetiesen élethű alakjait, karongadja az olvasót s mint ifju, lelkes cicerone, körülviszi a mai életben. Végigvezet a roppant London satnya milliomos otthonain, azon a felőrült sex-appeal vásáron, amelyet színházi világnak neveznek, az ujságpaploták nagyképi sietésén, a szélhámósok „szuper-luxus” szállóján börtönön és proletárnegyeden, hogy aztán vidékre kanyarodjon utunk, a halódó gyárváros munkanélküli lakói közé.

Az Athenaeum vászonkötésű sorozatában jelent meg, egyenként 300—400 oldal, fehér papíron. 60 lei minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs Lepagenál Cluj. Kérje a 28 kötetes sorozat jegyzékét.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Éjtéli ranedvu.

A hercegnő férjéhez és Ófensége szabójához lehetne legjobban hasonlítani ezt az üde, kedves operettet. Pompás hercegi kastély, gyönyörű park, izléses, monumentális termek és az udvari színház

a cselekmény színhelye. Mindazok a dolgok, amelyeket mindig szívesen látunk, mert kellemes és látványos környezetet képeznek egy filmoperett meséjéhez. Csupa hangulat, csupa muzsika minden. Kezdve az őr-ségváltás énekes, zenes pompájától, a hercegnő fehér zongorájáig minden valami mesés álomvilágban van. Abban a Meseországban, ahol mindenki szeretne élni, ahol az emberek legnagyobb gondja, hogy két kedves, fiatal lényt boldoggá tegyenek, ahol nem beszélnek a világ nagyobb bajairól, de

óriási rémületet kelt, ha a hercegnőhöz valaki három lépésnél közelebb áll. Itt nem robbannak bombák de nagy botrányt okoz, hogy az opera zenekarának nagydöbja döng, amikor nem kellene. Minden jól megy, még az is, ami rosszul indul, napfény és mosoly uralkodnak. Hogyne volna sikere ilyen operettnek, mely legtávolabb áll a napi gondoktól, mely két órára mindenkit felfrissít, kilendít a hétköznapi szürkeségből és boldogabb világba visz. Hiszen így is lehetne. Hiszen így volna jó élni.

A mese igazi mese. Mese a nagy gyerekeknek, akik szeretnek játszani és mesét hallgatni. Adva van egy hercegnő, aki fiatal, csinos, jókedvű és rajong a muzsikáért. Családi érdekből férjhez akarják adni egy másik uralkodóhoz, de ő szerelmes akar lenni és szerelemből férjhezmeni. Kiválaszt magának és elhozat egy rádióénekest, egy tenoristát, aki

Lee Parry

meg is tetszik neki. Így azonban mégis nagyon egyszerű volna a dolog. Inkognitóban megjelenik a kiszemelt vőlegény, akinek megtetszik viszont a hercegnő. Csak a muzsikát nem szereti. Ha még hozzáadjuk, hogy a tenoristának felesége és hároméves kislia is van, akkor készen áll minden a vigjátéki bonyodalomhoz. Nem fölösleges azért a nagynéni sem, aki minden lében kanál.

A film címét egyik legkedvesebb jelenetétől kapta: egy bonyodalmas éjszakai randevutól, melyen négyen jelennek meg. Holdfény. Misztikus lámpavilág és titokzatos muzsika. Hajladozó fák, télikerti növények és lopózó lépések zöreje. És csók. Meg egy sál, amely bünjelként marad a rendezu színhelyén...

A rendezés Carl Froelich remekműve és sok helyen felülmulja a boszorkányos botrányt is. A színhely folytonos változása, a mindennapi részek átugrása és sok sok képbe öntött fantázia. A muzsika Milde Meissner két nagyszerű slágeréből áll, jó kísérőzenéből és a Lohengrin hallhatatlan hangpiramisából.

A szereplők közül elsőnek kell megemlítenünk a már közmondásosan jó Adele Sandrockot, aki a hercegnő-nagynéni alakokban szívből jövő humorát csillogtatja. A női főszerepben Lizzi Waldmüller bájos, temperamentumos hercegnő. Énekszámai valóságos élmények. A tenorista felesége Lee Parry csupa asszonyiság, mosoly és derű. Amellett csodaszép és jól is énekel. A herceget Johann Riemann játsza igazi bonvivánhoz méltóan. Elegáns és színpadikus. Csodálatos hangú, kellemes énekest ismertünk meg Karl Jökenben, aki a tenoristát alakítja. Vonzó egyéniség, póz és nagyképűség nélkül. Az operarészben kitűnő.

Ha meggondoljuk milyen nehéz a közönség izlését százszázalékig eltalálni és milyen nehéz a kitaposott utakon új meg új ötleteket kitermelni: megértjük a film készítőinek érdemét és a film nagy sikerét.

Szökött fegyenc vagyok

Az Amerikai filmgyártás mind jobban eltávolodik a színháztól és közeledik az élet felé. Ez a film igazi területe és további fejlődésének alapja. Az életben nem alakulnak ki hosszú párbeszéddek és a cselemény színhelye is folyton változik. Ez az, amit a színpad sohasem tud a film után csinálni, bármily tökéletes is technikai felszerelése, viszont a film a párbeszéddekben lüktető erőt nem tudja kihasználni. mert bármily jó a hangszórója csak képek és gépek beszélnek azon és nem

Fejfájás ellen Rozsnyay fejpasztilla
ROZSNYAY gyógyszerár, Arad.

HIRDESSEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!

hatnak az emberi szívhez ha, csak szavakkal és nem tettekkel beszélnek. Ahogyan eltávolodik egymástól a két előadó művészet olyan arányban nyílik meg a fejlődés utja ugy a színház, mint a mozi számára. Ugy látszik ez az elgondolás vezette ennek a filmnek rendezőjét és szerzőit, akik tökéletesen oldották meg a feladatot.

Ebben nagy segítségükre volt a film különös keletkezése is. A Szökött fegyenc vagyok tulajdonképen nem készült sohasem regénynek, sem szindarabnak, hanem védőbeszédnek. Az első eset a film történetében, hogy egy elítélt érdekében készítettek filmet. James Allan amerikai állampolgárral történt meg, hogy végzetes körülmények összejátszása folytán elítélték tíz évi kényszermunkára. Olyan bűnért, amit nem is ő követett el. Megmozgatott minden követ, hogy bebizonyítsa ártatlanságát, de a börtönrács mögül nem nem sikerült neki. Ekkor megszökött. Koldulásból tengette életét és így vetődött el Hollywoodba, ahol elmesélte tragédiáját egy filmrendezőnek. Mit tesz erre az amerikai rendező: filmet készít az esetből és bemutatja az egész világnak. Kettős célt szolgált vele: egyrészt nagy sikert aratott, mert az életet vitte a mozivásznonra, másrészt védőbeszédet mondott az ártatlanul elítélt mellett. a szökött fegyenc mellett, akit később fel is metettek.

Igy keletkezett a Szökött fegyenc vagyok, mely nem egyéb, mint egy sorsüldözött ember szenvedéseinek kétségbeesett, vérzőszívű felkiáltása embertársaihoz. Ezt a felkiáltást mindenki megérti, ezt a szenvedést mindenkinek látnia kell.

A vad Nyugaton, zordon hegyek között utat építenek a fegyencek. Parancsszóra lendülnek magasba a csákányok, hogy lecsapjanak a kemény sziklára. A felügyelők kiméletlenül hajszoják a szörnyű munkát. Így megy ez napról-napra, hónapról-hónapra, évről-évre. Köztük van az ártatlanul elítélt ifju, aki a lehetetlenséggel dacol, amikor megkísérli a szökést, mely izgalmas jelenetek után sikerül neki. Megszabadul a fegyencruhától, a rablánctól és viszi a vonat távol tájak felé. Új életet kezd, becsületes munkás életet, ugy mint azelőtt, de sorsa üldözi, mert szökött fegyenc, a bélyeg rajta marad és újabb veszélybe, újabb börtönbe sodorja. Pedig ártatlan.

A nagyszerű témához, melyet az élet adott, a filmrendező és a producer kiváló színészeket szolgáltatott. A rendező nevét meg kell jegyezni, mert a filmgyártás történetében is meg fogják jegyezni Mervy Le Roy nevét. A főszerepet Paul Muni megrázó erővel alakítja, nem lehet senkihez sem hasonlítani természetes játékmódját, melyben a színpadiasság leghalványabb jelét sem fedezhetjük fel. Ugyanilyen Noel Francai is, akit most lát közönségünk először. Új tárgy, új ut: új megvalósulás, a Szökött fegyenc vagyok a jövő filmje,

Orvosi kozmetikai intézet Arad, strada Románului 10
Szörtelenítés, szemölcseltávolítás, arcápolás (bérletben is). Esti kikészítés. Külön tisztviselői árak.

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetének igazgatósági jelentése az 1933-ik üzletévről

Az 1923-iki mérleg szerint befizetett üzletrész-tőkénk 350,268 lej, 1928-ban 3,103.989, míg mai mérlegünk 6,329.023 lejt tüntet fel a címen. Tehát a legutóbbi öt év alatt, mikor mar válságos időket éltünk, megkettőztük üzletrész-tőkénket.

Tartaléklapunk volt 1923 év végén 29,049 lej, ez fel- szaporodott 1928-ban 957,682 lejre, míg ma 1,545.590 lej ösz- szeg áll rendelkezésünkre e címen.

Az 1933. év mérlege és zárszmadásai a következő ered- ményt mutatják a most lezárult évről. Volt a szövetkezetnek az 1932. év végén 1187 tagja, belépett az év folyamán 213 tag, kilépett 100 tag. maradt 1300 tag, kik 256.510 üzletrészt jegyeztek 6,412.750 lej értékben, ebből tényleg 6,329,023 lej összeg van befizetve. A tartalékok kitesznek 1,500.000 lejt. Saját tőke tehát 7,874,613 lej, az előző évihez képest szapo- rodott 497,807 lejjel.

A szövetkezet 1933. évi pénztári forgalma kitett 244.858.143 lejt, míg az összeg forgalom 637 millió 246,298 lejt tett ki.

Betétje volt a szövetkezetnek az 1932. év december 31-én lezárt merleg szerint 26.899.656 lej. Új betét jött ehhez az év folyamán 74,723.091 lej. kifizettetett 23,481.755 lej, a mai álladék 28 millió 140.991 lej, emelkedett tehát betétállomá- nyunk 1,241,335 lejjel.

A kölcsönök álladéka volt az 1932-iki mérleg szerint 32,121.332 lej. Új kölcsönöket folyósítottunk 91,918.449 lej összegben. Vissafizettek a tagok az év folyamán 88,819.837 lejt, maradt kölcsönálladék 34,089.944 lej, tehát 1,845.077 lej- jel több, mint az előző évben.

A mérleg végösszege volt az 1932. évben 34,861.521 lej, míg a mostani mérlegünk 36,706.598 lej összegével 1,845.011 lejjel haladja meg a múlt évit.

Mérlegünk a tiszta nyereséget 404,223 lejben tünteti fel, ennek felosztására nézve javasoljuk, hogy az alapszabályok- nak megfelelőleg adassék :

A tartaléklapnak 10%	40,422 Lei
Az igazgatóságnak ugyancsak 10%	40,422 "
A felügyelő-bizottságnak 5%	20,211 "
Az üzletrészek 5%-os osztalékára	275,000 "
Az aradi Iparos Otthonnak	15,000 "
Közcélokra az igazgatóság rendelkezésére	8,000 "
A fennmaradó összeg csatoltassék a tartalékalaphoz	5,167 "

Összesen 404,223 Lei

Ezáltal a rendes tartalékalapunk 1,073.512 lejre, összes tartalékaink 1.545.590 lejre fog emelkedni.

A mérleget 36,106.598 lejben és a tiszta nyereséget 404.223 lejken állapítja meg és a felügyelő-bizottság jelenté- sének meghallgatása után a felmentvényt úgy az igazgatóság- nak, mint a felügyelő-bizottságnak az elmúlt 1933. évre meg- adja. Az Igazgatóság javaslatait a tiszta nyereség felosztásra vonatkozólag elfogadja és elrendeli, hogy az osztalékok és jutalékok 1934. február 12-től kezdve kifizettessenek.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

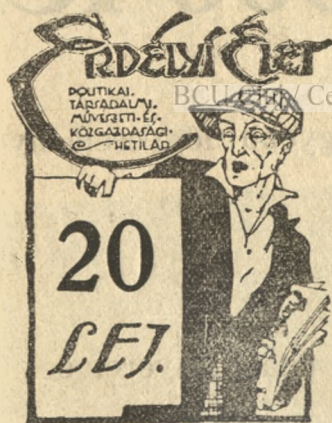
Téli angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósága, ARAD, v. Deák F.-u. 15.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, volt Szent László-ucca 2.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: volt József-fhg-u. Csanádi-pal.

Timișoarai kiadóhivatal: Strada Eugen de Savoya
(Jenő hg-u.) 10/a Telefon 1—35.

Halló!

Vigyázat!

1934 február 22-én kezdődik a legnagyobb
huzás, összesen

197,000.000 lei

értékben.

Az ~~ötödik / osztály~~ legnagyobb főnyereményei:

5, 3, 2 millió

és külön öt egymilliós jutalmi nyeremény az
utolsó napon.

Itt a legnagyobb nyerési lehetőség!

Siessen sorsjegyét megújítani vagy sorsjegyet
vásárolni!